

Ad hoc-gruppe for vurdering av virkemidlene for sameksistens mellom genmodifiserte vekster og konvensjonelt/økologisk landbruk.

I tilknytning til EUs regelverk om utsetting av genmodifiserte organismer (Dir. 2001/18/EC), har kommisjonen utarbeidet retningslinjer for etablering av nasjonale strategier og dyrkingsregler for å sikre sameksistens mellom produksjon av genmodifiserte vekster og konvensjonelt/økologisk landbruk (2003/556/EC). Norge har så langt ikke godkjent genmodifiserte planter for dyrking. For å ta opp problemstillingene rundt sameksistens under norske forhold og etablere et eget regelverk på området, har Landbruks- og matdepartementet bedt Mattilsynet utvikle forslag til norsk regelverk for sameksistens som omfatter dyrking, håndtering, salg og transport av genmodifiserte vekster.

Dyrking av genmodifiserte vekster innebærer en risiko i forhold til mulighetene for å holde kulturene atskilt både i felt, ved høsting, lagring og transport. Mattilsynet engasjerte seinhøsten 2004 forskerutdannede Merethe Aasmo Finne til å lage en utredning om muligheten for sameksistens for jordbruksvekster som er relevante under norske forhold. Målet med utredningen var å gi en oversikt over genspredningspotensialet for ulike arter/vekstgrupper, samt beskrive og vurdere virkemidler som kan sikre sameksistens mellom produksjon av genmodifiserte planter og økologisk og konvensjonell produksjon.

Risiko knyttet til sameksistens er vurdert ut fra potensialet for spredning av GMO til økologiske og konvensjonelle vekster, utvikling av ugraspopulasjoner, samt spredning til ville populasjoner av samme art eller nærstående arter utenfor dyrking. Andre risikofaktorer knyttet til genmodifiserte vekster er forutsatt vurdert ved selve godkjenningsbehandlingen.

Oppdrag fra Mattilsynet

Mattilsynet ber Vitenskapskomiteen, med utgangspunkt i vedlagte rapport skrevet av Merethe Aasmo Finne og beskrivelse av oppdraget gitt i Mattilsynets bestillingen, gi Mattilsynet tilbakemelding på:

- 1) valg av arter det bør lages regler for

- 2) om virkemidlene for potet, oljeraps og mais som beskrevet under, er tilstrekkelige for å sikre sameksistens mellom dyrking av genmodifiserte, konvensjonelle og økologiske vekster, d.v.s. at:
 - a. *konvensjonelle avlinger med mat og fôr (sluttproduktet) høstet på naboeiendommer av dyrkere av genmodifiserte vekster inneholder mindre enn 0,9 % genmodifiserte organismer eller genmodifisert materiale.* Virkemidlene må ta høyde for eventuell utilsiktet innblanding av GMO/GM-materiale på et seinere ledd i kjeden. Følgende alternativer må vurderes:
 - i) såvaren brukt på naboeiendommene ved konvensjonell/økologisk dyrking ikke inneholder noe GM frø (<0,1%)
 - ii) såvaren brukt på naboeiendommene ved konvensjonell dyrking inneholder inntil 0,3 % GM-frø i oljevekster, 0,5 % GM-frø i mais

 - b. *økologisk produserte avlinger uavhengig av tiltenkt bruksmåte, inneholder mindre enn 0,1 % av genmodifiserte organismer eller genmodifisert materiale*

- c. avlinger med konvensjonell såvare inneholder
- i) mindre enn 0,1 % GMO
 - ii) for såvare av oljevekster ønsker vi i tillegg en vurdering av hva som blir forskjell i virkemidler dersom terskelverdien for innhold av GMO i såvare av oljevekster settes til 0,3 % istedenfor 0,1 %. (I EU er foreslått terskelverdi for innhold av GM-frø i oljevekstfrø 0,3 %. Det er uvisst når terskelverdier for innhold av GM-frø i såvare vil bli fastsatt i EU. Vi må derfor ta forbehold om at 0,3 % GMO i oljevekstfrø kan komme til å bli endret. I Norge er det politiske standpunktet at det ikke skal tillates GM-frø i såvare)
- 3) Sannsynligheten for at GMO ved bruk av de aktuelle virkemidlene som beskrevet under, likevel vil være tilstede i en andel som går ut over nevnte terskelverdier i avlinger høstet på naboeiendommene og for oljeraps i en avstand på 3 km fra der dyrkingen av den genmodifiserte rapsen finner sted.

Sammensetning av ad hoc-gruppen:

Casper Linnestad (leder), Bioteknologinemda. Casper Linnestad er medlem av Faggruppe for genmodifiserte organismer (FG3) i Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM).

Eline Hågvar, Universitet for miljø- og biovitenskap, Institutt for naturforvaltning.

Inger Nordal, Universitetet i Oslo, Biologisk institutt, Molekylær økologi og biosystematikk.

Odd Arne Rognli, Universitet for miljø- og biovitenskap, Institutt for plante- og miljøvitenskap

Odd Egil Stabbetorp, Norsk institutt for naturforskning.